

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/86/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1109201584
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1109201584.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov JUDr. Alexandry Hanusovej a Mgr. Patricie Skotnickej v spore žalobkyne: C. V., F. XX, Z., zastúpenej: E.. J. Y., C., Y. X/A, L., proti žalovanej: Slovenská K., Y. H. F. F. H. R. K., Račianska ulica 71, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č.k. 8C/30/2009-282, zo dňa 3.11.2017, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zaväzujúcej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 4.350 eur p o t v r d z u j e.

Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zvyšnej zaväzujúcej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 35.650 eur m e n í tak, že žalobu v tejto časti z a m i e t a.

Žalovaná nemá nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi 910,91 eura titulom náhrady škody za trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní, a 40.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu (výrok I.). Žalobu vo zvyšnej časti zamietol (výrok II.) a určil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (výrok III.).

2. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa zaplataenia žalovanej sumy domáhala titulom náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami a nesprávnym úradným postupom. Žalobu odôvodnila tým, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Nitre č. k. KÚJP-17/OVVK-2003-SY zo dňa 1.7.2003 jej bolo vznesené obvinenie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody spolupáchatelstvom a pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Uznesením Okresného súdu v Nitre sp. zn. Tpr 68/03, zo dňa 5.7.2003 bola vzatá do väzby s tým, že väzba sa jej počíta od 2.7.2003. Z väzby bola prepustená uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Tpr 38/2003, zo dňa 25.9.2003; z väzby bola fakticky prepustená dňa 26.9.2003. Trestné stíhanie voči žalobkyňi bolo zastavené uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII Gv 117/04-114, zo dňa 18.1.2008, pretože bolo nepochybné, že skutok nespáchala.

3. Náhrady škody predstavujúcej trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní vo výške 910,91 eura sa žalobkyňa domáhala s poukazom na nezákonné rozhodnutie, ktorým je uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia zo dňa 1.7.2003 v spojení s následným zastavením trestného stíhania uznesením prokurátora zo dňa 18.1.2008. Súd prvej inštancie mal preukázanú existenciu predpokladov zodpovednosti žalovanej za uvedenú škodu (nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinnú súvislosť

medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodu). Nakoľko zastavenie trestného stíhania má rovnaké právne dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia, nezákonným rozhodnutím bolo uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia zo dňa 1.7.2003. Žalobkyňa za poskytnutú právnu pomoc počas trestného konania zaplatila ústne dohodnutú tarifnú odmenu vo výške 910,91 eura dňa 17.3.2011; preukázala počet úkonov právnej pomoci, ich účelnosť a efektívnosť. Na uvedenom základe súd prvej inštancie žalobe v tejto časti vyhovel a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 910,91 eura titulom náhrady škody za trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní.

4. Náhrady škody predstavujúcej ušlý zisk (resp. stratu na zárobku) vo výške 31.015,87 eura sa žalobkyňa domáhala s poukazom na rozhodnutie o väzbe (§ 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.), nezákonné rozhodnutie (§ 1, § 2, § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. v kontexte § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.) a nesprávny úradný postup (§ 9 ods. 1 zákona č. 514/2004 Z.z. s poukazom na § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.). Podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa nepreukázala nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľa a prokurátora) spočívajúci v prieťahoch v konaní podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2004 Z.z. s poukazom na § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. V postupe vyšetrovateľa a prokurátora, tak ako to žalobkyňa opisovala v žalobe pri tomto nároku (rovnako ako pri nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy), nezistil súd prvej inštancie žiadne skutočnosti preukazujúce zbytočné prieťahy v trestnom konaní. Ustálil dôvodnosť právneho základu týkajúceho sa ďalších dvoch titulov - rozhodnutie o väzbe podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a nezákonné rozhodnutie, keď zastavenie trestného stíhania má rovnaké právne dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia. Pri týchto dvoch tituloch sa zaoberal i ďalšími predpokladmi zodpovednosti za škodu (vznik škody, príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a rozhodnutím o väzbe a vzniknutou škodu) a ustálil, že nie sú splnené. Stotožnil sa so stanoviskom žalovanej, že dôvodom prepustenia žalobkyne zo služobného pomeru nebolo trestné stíhanie. Tento dôvod nie je v personálnom rozkaze ministra vnútra SR zo dňa 13.8.2003 uvedený, výkladovo z jeho obsahu nevyplýva, a žalobkyňa toto svoje tvrdenie žiadnym spôsobom nepreukázala. Žalobkyňa nepreukázala, že sa nemohla zamestnať a že bola podnikateľsky neúspešná pri pokusoch podnikat' z dôvodu existencie nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia o väzbe. Na uvedenom základe súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol.

5. Náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 82.984,80 eura sa žalobkyňa domáhala s poukazom na rozhodnutie o väzbe podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. a čl. 5 ods. 1, 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa bola vzatá do väzby rozhodnutím zo dňa 5.7.2003 s tým, že väzba sa počíta od 2.7.2003; toto rozhodnutie bolo odvolacím súdom zrušené a súčasne ním bola žalobkyňa prepustená z väzby rozhodnutím zo dňa 25.9.2003 s tým, že fakticky bola prepustená dňa 26.9.2003; trestné stíhanie žalobkyne bolo zastavené uznesením prokurátora zo dňa 18.1.2008. Žalovaná namietla neprimeranosť uplatnenej výšky náhrady nemajetkovej ujmy titulom rozhodnutia o väzbe. Podľa záveru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, uvedeného v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 177/2005 zo dňa 31.5.2007, nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Súd prvej inštancie teda pri právnom posúdení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe mal za to, že podľa § 5 ods. 1 zák. č. 58/1969 a čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je pri tomto nároku daný právny základ.

6. Na základe vykonaného dokazovania ustálil, že žalobkyňa po prepustení z väzby a prepustení zo služobného pomeru počas výkonu väzby bola vo veľmi zlom zdravotnom, ale najmä psychickom stave. Vznesenie obvinenia a vzatie do väzby bolo pre ňu doslova šokom, keďže dovtedy žila veľmi usporiadaným, pokojným a slušným životom. Tieto skutočnosti boli psychickou traumou, s ktorou sa dodnes nevysporiadala. Od prepustenia z väzby si žalobkyňa nebola schopná nájsť prácu, žila iba z výsluhového dôchodku. Lokalita, v ktorej žila, je malá, ľudia sa tam vzájomne poznajú. Predtým mala dobré spoločenské postavenie. Hľadanie práce jej výrazne sťažovala skutočnosť, že viacerí známi v Š. o nej rozširovali nepravdivé klebety, ukazovali na ňu prstom, stránil sa jej i jej rodiny. Jej nezamestnanosť, nemožnosť si nájsť prácu, neúspešné podnikanie, sa odrazilo i na jej manželstve, ktoré je v hlbokej kríze, jej manžel uvažuje nad rozvodom. Celé roky žalobkyňa bola a je stále podráždená, nervózna, v strese. Nemôže spať, je psychicky labilná, nestála, výbušná, má výkyvy nálad, stratila zmysel života. Pod vplyvom ťažkej atmosféry doma sa jej odcudzili i obe deti, odišli z domu radšej študovať a žiť do L.. Celá rodina sa jej rozpadla. Najväčšiu traumou, doslova šok, zažila vo výkone väzby. Jej psychický aj zdravotný stav bol vážny, celé noci nemohla zaspáť, prenasledovali ju zlé sny. Dôsledkom väzby je

jej vážny psychický stav, trpí zmiešanou úzkostnou a depresívnou poruchou, ktorá má počiatok vzniku práve vo vzatí do väzby a jej výkone, čo preukazovala lekárskymi potvrdeniami psychiatra H.. K. Y. zo dňa 1.8.2012, 26.2.2014 a 1.3.2017. Väzbu prežívala o to viac, že bola odlúčená ako matka od svojich detí, ako žena od manžela; bola s nimi málo v kontakte. K ťažkému zvládnutiu väzby prispela i skutočnosť, že sa do väzby dostala ako policajka, počas výkonu väzby bola prepustená zo služobného pomeru a vedela, že je vo väzbe nevinne. Počas trestného stíhania boli informácie o trestnej veci opakovane publikované vo viacerých médiách aj s celoslovenskou pôsobnosťou, takže všetci v jej okolí o tom vedeli, reagovali na to veľmi negatívne a hanlivo. Súd prvej inštancie vyhodnotil vzatie do väzby a pobyt žalobkyne vo väzbe ako skutočnosť, ktorá nesmierne negatívne zasiahla do jej celého života, dramaticky ju ovplyvnila, znížila kvalitu jej života v každej oblasti, obrala ju o životný optimizmus a elán. Na uvedenom základe priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu vo výške 40.000 eur ako primerané odškodnenie, a vo zvyšnej časti žalobu v tejto časti zamietol.

7. Náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 82.984,80 eura sa žalobkyňa domáhala i s poukazom na nesprávny úradný postup podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. v kontexte § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.; za nesprávny úradný postup považovala zbytočné prietahy v konaní prokuratúry a vyšetrovateľa (so špecifikáciou časových období prietahov). Žalovaná v tejto časti namietla, že všeobecný súd rozhodujúci v civilnom sporovom konaní o náhrade škody nemôže posudzovať postup orgánov činných v trestnom konaní (či došlo alebo nedošlo k prietahom), pričom žalobkyňa nepreukázala konštatovanie prietahov v trestnom konaní príslušnými orgánmi činnými v trestnom konaní na základe jej sťažností. Súd prvej inštancie z dôvodu nepreukázania existencie nesprávneho úradného postupu žalobu v tejto časti zamietol.

8. Súd prvej inštancie o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo, keďže každá zo strán mala úspech vo veci len čiastočný.

9. Proti rozsudku v časti uloženia povinnosti zaplatiť žalobkyni 40.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy podala odvolanie žalovaná a žiadala rozsudok v napadnutej časti zmeniť a žalobu o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu zamietnuť. V prípade, ak odvolací súd zaviazže žalovanú na náhradu akejkoľvek sumy, žalovaná v súlade s § 232 CSP požiadala o 30-dňovú paričnú lehotu, čo odôvodnila administratívno-časovou náročnosťou úhrady danou oneskorením pri zisťovaní a vyznačovaní právoplatnosti súdnych rozhodnutí, potrebou schvaľovacieho procesu úhrady u žalovanej za účelom vykonania základnej finančnej kontroly, časovým obdobím potrebným na samotnú realizáciu úhrady ako aj výškou doposiaľ priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Podanie odvolania žalovaná odôvodnila podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko jej súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP, nakoľko súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, nakoľko rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

10. Žalovaná nenamietla možnosť priznania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej podľa zákona č. 58/1969 Zb., i keď tento zákon podmienky priznávania náhrady nemajetkovej ujmy neupravuje, a to v prípadoch, ak ide o uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné pozbavenie osobnej slobody. Na dané prípady sa aplikuje Dohovor, keďže vychádzajúc z čl. 154c ods. 1 Ústavy, tento priznáva väčší rozsah ústavných práv a slobôd ako vnútroštátna úprava. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru je porušenie niektorého ustanovenia čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru. Súd SR však na rozdiel od Dohovoru priznávajú náhradu nemajetkovej ujmy, ak sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. za pozbavenie osobnej slobody, napriek tomu, že osobná sloboda osoby bola obmedzená v súlade so zákonom a až neskôr prišlo k zastaveniu trestného stíhania alebo oslobodeniu spod obžaloby. Žalovaná poukázala na závery uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 37/2012, zo dňa 31.7.2012, podľa ktorých „je potrebné, aby si súd nižšieho stupňa ujasnil, že čl. 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami (len) za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), a nie za ich celé trestné stíhanie; zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby je podľa predpokladov odškodnenia ustanovených podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. (len) podmienkou vzniku nároku na odškodnenie. Vzhľadom na uvedené, pri určení rozsahu odškodnenia podľa predpisov použitých súdmi je možné prihliadnuť len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím

o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným stíhaním (zastavenie ktorého alebo oslobodenie spod obžaloby je len podmienkou vzniku práva na odškodnenie).“

11. K priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy žalovaná uviedla, že súd prvej inštancie, ktorý mal za daný základ nároku pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, považoval za primerané priznať žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 40.000 eur. Žalobkyňa bola väzobne stíhaná od 2.7.2003 do 26.9.2003, t. j. 87 dní, čo znamená, že za deň väzby súd prvej inštancie priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 459,77 eura. Vo všeobecnosti žalovaná uviedla, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch predpokladá značnú mieru zásahu do osobnosti fyzickej osoby, pričom výšku náhrady nemajetkovej ujmy je oprávnený ustáliť výlučne súd a to s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy ako aj vzhľadom na okolnosti, za ktorých k zásahu do osobnostnej sféry osoby došlo, pričom však nie je možné priznávať neprimerané sumy, tzn. nemôže ísť o ľubovôľu súdu. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu SR je potrebné, aby súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy aplikoval voľnú úvahu aj v kontexte s inými hmotnoprávnymi predpismi, ktoré odškodnenie priamo upravujú. Na takýto hmotnoprávny predpis poukázal Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 6 M Cdo/15/2012 a to konkrétne na zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, pričom nie je možné osobám domáhajúcim sa náhrady nemajetkovej ujmy priznávať vyššie alebo porovnateľné sumy ako v prípadoch, ak bola trestným činom spôsobená smrť alebo ujma na zdraví. Žalovaná v tejto súvislosti poukázala na výšku minimálnej mzdy v roku 2003, teda v roku, kedy bola žalobkyňa vzatá do väzby a väzobne stíhaná, ktorá bola 201,82 eura (6.080,- Sk), pričom ak by aj súd prvej inštancie chcel priznať žalobkyni sumu porovnateľnú ako v prípadoch, keď bola trestným činom spôsobená smrť alebo ujma na zdraví, nemohla by priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. presiahnuť sumu vo výške 10.090,95 eura. Žalovaná mala za to, že nie je namieste, aby priznaná náhrada nemajetkovej ujmy dosahovala rovnakú výšku ako suma, ktorou by mala byť odškodnená smrť alebo škoda na zdraví. Uviedla, že hoci zákon č. 58/1969 Zb. neupravoval limity pre výšku náhrady nemajetkovej ujmy, keďže neumožňoval ani jej priznanie, judikatúra celkom jednoznačne limity vzhľadom na iných hmotnoprávných predpisoch, ktorých aplikácia je nevyhnutná z dôvodu zachovania primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia či smrť. Podľa žalovanej je priznaná náhrada nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie celkom zjavne neprimeraná a to nielen v zmysle vyššie prezentovaného názoru Najvyššieho súdu SR ale aj vzhľadom na ustálenú prax Európskeho súdu pre ľudské práva.

12. Žalovaná vo vzťahu k neprimeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy poukázala na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 147/06 zo dňa 6.12.2006 a na neho nadväzujúci rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 17.7.2012 v prípade Winkler proti SR, ktorým bol sťažovateľ odškodnený sumou 8.000 eur za nezákonné pozbavenie osobnej slobody v trvaní 6 mesiacov (bez vydania príslušného rozhodnutia). Z uvedeného vyplýva, že ESLP, teda najvyššia inštancia, na ktorú je možné sa obrátiť po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy, priznáva sumy neporovnateľne nižšie za nezákonné pozbavenie osobnej slobody ako výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná súdom prvej inštancie žalobkyni. Rovnako podľa rozhodnutia Občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR uverejneného v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk sp. zn. 30Cdo/2357/2010, je v podmienkach Českej republiky adekvátnym odškodnením suma 20 eur až 60 eur za deň trvania väzby, pričom súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy žalobkyni za deň väzby vo výške 459,77 eura je celkom zjavne aj mimo tohto rámca. Priznaním náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni vo výške 40.000 eur (459,77 eura za deň väzby) sa súd prvej inštancie odchyľil od judikatúry Najvyššieho súdu SR ako aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a nezohľadnením príslušných hmotnoprávných predpisov pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy sa súd prvej inštancie dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

13. Žalovaná ďalej v odvolaní namietla, že súd prvej inštancie dostatočným spôsobom nevysvetlil a nezdôvodnil, na základe akých preukázaných skutočností a vykonaných dôkazov dospel k názoru o nevyhnutnosti priznať žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy práve vo výške 40.000 eur, t.j. vo výške 459,77 eura za deň väzby, nakoľko vo vzťahu k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy uviedol len, že sa mu priznaná suma javí ako primeraná. Nevysvetlil a neuviedol dôvody, ktoré ho viedli k odchyleniu sa od judikatúry Najvyššieho súdu SR, Európskeho súdu pre ľudské práva a Najvyššieho súdu ČR vo vzťahu k priznaniu mnohonásobne vyššej sumy, ako je považovaná za primeranú. Žalovaná v konaní pred súdom prvej inštancie poukazovala na judikatúru Najvyššieho súdu SR ako aj rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva a argumentovala, že nie je možné ako náhradu nemajetkovej ujmy

priznávať neprimerane vysoké sumy. Súd prvej inštancie však v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal odpoveď na to, prečo prezentovanú judikatúru nezohľadnil.

14. Žalovaná poukázala na skutočnosť, že súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku nekriticky a doslovne prebral tvrdenia žalobkyne o spôsobení nemajetkovej ujmy, pričom však nie je z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie zrejmé, ktoré tvrdenia žalobkyne vo vzťahu k vzniku nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie považoval za preukázané a na základe akých vykonaných dôkazov, alebo akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Vo svojom v poradí druhom rozhodnutí v predmetnej veci sa teda súd prvej inštancie dopustil rovnakého pochybenia, aké mu bolo vytknuté odvolacím súdom. Keďže súd prvej inštancie opakovane nevysvetlil a nezdôvodnil, v čom vzhliada opodstatnenosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyňi práve vo výške 40.000 eur a zároveň sa nevysporiadal s podstatnou argumentáciou vnesenou do konania zo strany žalovanej, poznačil svoje rozhodnutie nepreskúmateľnosťou, čím znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

15. Vo vzťahu k povinnosti žalobkyne uniesť dôkazné bremeno ohľadom vzniku a rozsahu nemajetkovej ujmy s potrebou preukázania konkrétneho negatívneho prejavu nemajetkovej ujmy vo svojej osobnostnej sfére žalovaná poukázala na odôvodnenie napadnutého rozsudku, v ktorom súd prvej inštancie uviedol, že dôsledkom väzby má byť vážny psychický stav žalobkyne, ktorá trpí zmiešanou úzkostnou a depresívnou poruchou, ktorá má mať počiatok práve v jej vzatí do väzby, čo žalobkyňa preukazovala lekárskymi potvrdeniami psychiatra H. K. Y. z 1.8.2012, 26.2.2014 a 1.3.2017. Z predmetných lekárskeho potvrdení však nevyplýva, že depresívne stavy žalobkyne majú svoj počiatok alebo akúkoľvek súvislosť s väzbou. Navyše sa žalobkyňa v ambulancii psychiatra H. Y. začala liečiť až v roku 2011, t.j. po 8 rokoch od svojho prepustenia z väzby. V tejto súvislosti má teda žalovaná za to, že žalobkyňa príčinnú súvislosť medzi väzbou a psychickou poruchou nepreukázala. Rovnako nebolo v konaní preukázané, že stavy popísané žalobkyňou (má byť dlhodobá podráždená, v strese, nervózna, psychicky labilná, nestála a výbušná) sú v príčinnej súvislosti s jej väzobným stíhaním a nesúvisia s jej psychickým osobnostným nastavením bez ohľadu na jej väzobné stíhanie. Ak teda súd prvej inštancie na základe tvrdení žalobkyne a na základe uvedených lekárskeho správ dospel k názoru o preukázaní príčinnej súvislosti medzi väzbou a psychickou poruchou žalobkyne, hoci z lekárskeho správ nevyplýva, že depresívna porucha žalobkyne má svoj pôvod vo väzbe, dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Pokiaľ žalobkyňa uvádzala, že nemala úspech so zamestnaním sa a následne jej v roku 2008 nevyšlo podnikanie v oblasti poskytovania ekonomických služieb, v tejto súvislosti nebola nijakým spôsobom preukázaná príčinná súvislosť s väzbou a uvedené zostalo len v rovine tvrdení žalobkyne. Žalobkyňa nepreukázala, že v dôsledku väzby, z ktorej bola prepustená dňa 26.9.2003, sa nemohla zamestnať a už vôbec nie, že v dôsledku väzby po 5 rokoch od svojho prepustenia nebola úspešná pri realizácii svojich podnikateľských plánov. Súd prvej inštancie teda pochybil, ak pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z nepreukázaných tvrdení žalobkyne.

16. Záverom odvolania žalovaná namietla, že nenesie zodpovednosť za konanie tretích osôb, t.j. nie je daná jej pasívna vecná legitímácia vo vzťahu k prípadnému zásahu do práv žalobkyne publikovaním informácií zo strany médií a rovnako nenesie zodpovednosť za šírenie nepravdivých klebiet zo strany známych žalobkyne. Ak teda súd prvej inštancie zohľadnil pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyňi okolnosti, za ktoré žalovaná nemôže niesť zodpovednosť v dôsledku nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie alebo ak priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vychádza z tvrdení žalobkyne, ktoré neboli jednoznačne a bezpochyby preukázané a zároveň ani nesúviseli s väzbou, dospel súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a zároveň sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

17. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť. Uviedla, že žalovaná nerozporuje právny základ priznaného nároku, len výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. V danom prípade sa jedná o osobitnú zodpovednosť na strane štátu za nezákonný zásah do osobnostnej sféry žalobkyne a to predovšetkým v podobe obmedzenia jej slobody, čo je najprísnejší možný zásah prípustný Ústavou SR. Odhliadnuc od uvedeného žalobkyňa vykonala väzbu ešte v roku 2003 a preto nie je možné na jej prípad aplikovať rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR z oveľa neskoršieho dátumu vychádzajúcu z neskoršej právnej úpravy, ktorý výklad by zakladal de facto retroaktivitu vo vzťahu k nároku žalobkyne. Poukázala na závery uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7 Cdo 262/2015, podľa ktorých „právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká

momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietiahmi v konaní, bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok (napr. oslobodenie obžalovaného). Preto aplikovať ustanovenie § 17 v zmysle tejto novely (zákon č. 412/2012 Z.z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 1.1.2013, by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou (zákon č. 412/2012 Z.z.) zaniklo dňom jej účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsoboval by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu, a bol by aj porušením zákazu retroaktivity. Je preto potrebné uviesť, že krajský súd svojím rozhodnutím (bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia prečo) popiera navrhovateľovi princíp úplného odškodnenia na satisfakciu, neprípustne odňal navrhovateľovi už existujúce právo a tým porušil aj zákaz retroaktivity.“ Aplikujúc citované rozhodnutie na predmetnú vec nie je možné poukazovať na zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, nakoľko nadobudol účinnosť až potom, ako žalobkyňa absolvovala väzbu. Žalobkyňa poukázala aj na založený rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.2.2012, sp. zn. 4Co/295/2011, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu v sume 66.387,84 eura; žalobkyňa bola v danej veci spoluobvinenou a preto sú nároky uplatnené v týchto konaniach takmer identické. V záujme právnej istoty je podľa žalobkyne na mieste, aby odvolací súd rozhodoval o takmer totožných nárokoch obdobným spôsobom.

18. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), ktoré smerovalo do zaväzujúceho výroku na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu 40.000 eur, preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, prejednal odvolanie žalovanej bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je čiastočne dôvodné. Odvolací súd rozsudok verejne vyhlásil dňa 26.5.2022 (§ 378 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.).

19. Vykonaným dokazovaním v predmetnom spore bolo preukázané, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Nitre č. k. KÚJP-17/OVVK-2003-SY zo dňa 1.7.2003 bolo žalobkyni vznesené obvinenie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody spolupáchatelstvom a pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Uznesením Okresného súdu v Nitre sp. zn. Tpr 68/03, zo dňa 5.7.2003 bola žalobkyňa vzatá do väzby s tým, že väzba sa jej počíta od 2.7.2003. Z väzby bola prepustená uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Tpr 38/2003, zo dňa 25.9.2003; z väzby bola fakticky prepustená dňa 26.9.2003. Trestné stíhanie voči žalobkyni bolo zastavené uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII Gv 117/04-114, zo dňa 18.1.2008, pretože bolo nepochybné, že skutok nespáchala.

20. Odvolací súd už v uznesení č.k. 3Co/414/2011-170, zo dňa 30.4.2013 (ktorým zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie č.k. 8C/30/2009-138, zo dňa 18.4.2011), konštatoval, že otázkou, či v súvislosti so zodpovednosťou štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. možno priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyvolanej vo sfére osobnostných práv toho, na kom bola väzba vykonaná, sa zaoberal už Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 177/2005 zo dňa 31.5.2007 so záverom, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.

21. Článok 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami (len) za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), a nie za ich celé trestné stíhanie; zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby je podľa predpokladov odškodnenia ustanovených podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. (len) podmienkou vzniku nároku na odškodnenie. Vzhľadom na uvedené je možné pri určení rozsahu odškodnenia prihliadnuť len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným stíhaním (zastavenie ktorého alebo oslobodenie spod obžaloby je len podmienkou vzniku práva na odškodnenie). Ustanovenie článku 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd pokiaľ ide o spôsob a rozsah odškodnenia neustanovuje žiadne hľadiská; jeho ustanovenie teda obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje aplikáciu tohto pojmu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu a hodnotiace naplnenie (výklad) tohto pojmu vo svetle týchto skutkových okolností. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by

súdu umožňovali ľubovôľu alebo ktoré by umožňovali súdu absolútne neobmedzenú úvahu. Aplikáciu a výklad tohto neurčitého právneho pojmu vo svetle skutkových okolností je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia s prihliadnutím aj na rozsah odškodnenia v iných obdobných veciach (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 37/2012 zo dňa 31.7.2012).

22. Odvolací súd v uznesení č.k. 3Co/414/2011-170, zo dňa 30.4.2013, uviedol, že hoci výšku nemajetkovej ujmy určuje súd voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú, ako je uvedené aj v predchádzajúcom odseku. Určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci v súlade s požiadavkou spravodlivosti (možno zohľadniť i také kritériá, ktoré sú uvedené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003). Súd prvej inštancie mal preto odôvodniť trvalé následky na psychike žalobkyne, jej rodinnom, profesijnom a spoločenskom živote, čo však vôbec neurobil. Neuviedol, z ktorých dôkazov vychádzal pri konštatovaní preukázania uvedených skutočností a neuviedol úvahy, akými sa pri hodnotení dôkazov riadil. Citácie zo žaloby, prípadne ďalších podaní žalobkyne, alebo z jej výpovede, sú pre odôvodnenie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nepostačujúce a nezodpovedajú § 157 ods. 2 OSP. Z napadnutého rozsudku tak vôbec nie je zrejmé, ako dospel súd prvej inštancie k záveru o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy 70.000 eur za väzbu v trvaní od 2.7.2003 do 26.9.2003 (87 dní pri zarátaní prvého aj posledného dňa väzby, teda 804,60 eura za deň výkonu väzby).

23. Súd prvej inštancie pri odôvodnení priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v poradí druhom rozsudku č.k. 8C/30/2009-282, zo dňa 3.11.2017, zdôraznil zdravotný stav žalobkyne počas a po prepustení z výkonu väzby, jej nezamestnanosť a neschopnosť nájsť si zamestnanie, rozpad jej rodiny. Poukázal na opakovanú mediálnu publikáciu trestnej veci a na negatívne reakcie známych. Opakovane však neuviedol (mimo lekárskeho potvrdenia H.. Y.), z akých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil. Napriek námietkam žalovanej voči uplatnenej výške náhrady nemajetkovej ujmy a jej poukazom na existujúcu judikatúru, podľa ktorej priznaná nemajetková ujma by nemala byť vyššia ako odškodnenie priznané obetiam podľa zákona č. 215/2006 Z.z. (čo uviedol samotný súd prvej inštancie v ods. 27 odôvodnenia napadnutého rozsudku), neodkázal na ustálenú rozhodovaciu prax.

24. Žalovaná v odvolaní nenamietla možnosť priznania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za obmedzenie osobnej slobody výkonom väzby; pri danosti základu uplatneného nároku však namietla výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, keď súd prvej inštancie neposudzoval primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy po zohľadnení jednak iných hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie, jednak judikatúry najvyšších súdnych autorít a ESLP. V úvode odvolania síce žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 37/2012, avšak nakoľko pri viazanosti rozsahom odvolania je predmetom prieskumu odvolacieho súdu výlučne výrok, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy za výkon väzby v sume 40.000 eur, závery uvedeného rozhodnutia týkajúce sa odškodňovania väzby a potreby aplikácie čl. 5 Dohovoru nespochybňujú v predmetnom spore danosť základu uplatneného nároku. Pokiaľ v iných (obdobných) konaniach žalovaná závermi uvedeného rozhodnutia argumentovala pri názore o vylúčení priznania náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí vydaného za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., tak s touto argumentáciou žalovanej sa podrobne vysporiadal Ústavný súd SR v náleze č. III. ÚS 754/2016-42, zo dňa 24.1.2017. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu však náhrada nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania nie je.

25. V označenom náleze Ústavný súd SR skonštatoval, že vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritériá určenia jej výšky (povaha trestnej veci, dĺžka a časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti). Ústavný súd SR bol názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania väzby vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstávam spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na

danom mieste. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadniť.

26. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 19/2018 uviedol, že „na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z.z., ani zákon č. 412/2012 Z.z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z.z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva“.

27. V rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 38/2019 Najvyšší súd SR vyslovil, že právny názor zastávajúci potrebu podrobnej špecifikácie dôsledkov vydania nezákonného rozhodnutia, preskúmateľnosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a náležité zohľadnenie iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, je pevne zakotvený v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu prakticky od roku 2006. Tento právny názor predstavuje výklad súladný so štandardom ochrany ľudských práv na európskej úrovni, eliminuje ľubovôľu pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a zohľadňuje výšku priznaných náhrad pri zásahoch do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky. Uvedený prístup nepopiera princíp úplného odškodnenia, keďže nevyklučuje vo výnimočných prípadoch priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia. Nejde teda o retroaktívnu aplikáciu ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z., pričom poukazuje na rozdiel medzi priamou aplikáciou predmetného ustanovenia (ku ktorej nedochádza) a zohľadnením iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako kritérií pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy (ku ktorému dochádza).

28. Uvedený názor bol opakovane potvrdený a neskôr nebol prekonaný. Napriek inému právnomu názoru (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo 16.3.2016, sp. zn. 7 Cdo 262/2015), na ktoré poukázala žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu (spočívajúci v tom, že aplikácia § 17 v znení zákona č. 412/2012 Z.z. na prípady vzniku škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia vydaného pred 1.1.2013 by znamenala pripustiť, že poškodenému zaniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške presahujúcej limit zavedený zákonom č. 412/2012 Z.z., by znamenala popretie princípu úplného odškodnenia, ale aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, ďalej zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu, a napokon aj porušenie zákazu retroaktivity) predmetné rozhodnutie nie je spôsobilé narušiť jasnú judikatórnu líniu zavedenú citovanými rozhodnutiami najvyššieho súdu, nie sú teda rozhodnutiami, v dôsledku ktorých by uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu stratili povahu ustálenej rozhodovacej praxe. Najvyšší súd SR v rozhodnutiach sp. zn. 6 Cdo 38/2019, 5 Cdo 127/2019, 7 Cdo 24/2020 (a v rozhodnutiach sp. zn. 3 Cdo 19/2018 a 7 Cdo 100/2017) odmietol ojedinelú odlišnú prax prezentovanú v rozhodnutí sp. zn. 7 Cdo 262/2015, ktorú nepovažoval za spôsobilú narušiť jasnú judikatórnu líniu zavedenú rozhodnutiami najvyššieho súdu citovanými vyššie (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 191/2020).

29. Pri priamej aplikácii čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pri stanovení peňažnej náhrady za nemajetkovú ujmu spôsobenej nezákonným obmedzením osobnej slobody zo strany štátu je preto potrebné prihliadnuť k okolnostiam ako sú povaha trestnej veci, celková dĺžka obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére poškodenej osoby. Ohľadne kritéria celkovej dĺžky obmedzenia osobnej slobody (trvania väzby) sa vychádza z toho, že časové okolnosti väzby sú objektívne vyjadriteľným kritériom pre posúdenie celkovej výšky odškodnenia. Pri hodnotení následkov neoprávneného držania vo väzbe v osobnej sfére poškodenej osoby je nutné vychádzať z toho, že samotné držanie vo väzbe má z povahy veci negatívne dôsledky (dopad) do slobody pohybu či do práva na súkromie a že v tomto ohľade výkon väzby sám osebe pôsobí (spôsobuje) ujmu na základných právach, slobodách a dôstojnosti dotknutej osoby. Pri hodnotení okolností podstatných pre určenie výšky nemajetkovej ujmy je možné vychádzať z toho, že relevantnými skutočnosťami sú všetky tie, ktoré sa inak podradujú pri uplatnení práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, najmä občianskej cti a ľudskej dôstojnosti a vážnosti, súkromného a rodinného života,

osobnej slobody, slobody pohybu i pobytu. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy pôvodne neboli zákonom výslovne stanovené žiadne kritéria a tým bolo takéto určenie ponechané na voľnú úvahu súdu, aby s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu sám vymedzil skutočnosti významné pre určenie výšky náhrady. Až zmena právnej úpravy zákonom č. 517/2008 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2009 vymedzila demonštratívnym výpočtom v § 17 ods. 3 okruh skutočností, na ktoré je potrebné pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadať a v § 17 ods. 4 dokonca stanovila spodnú hranicu výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o zatknutí, zadržaní alebo inom pozbavení osobnej slobody, o treste, o ochrannom opatrení a o väzbe.

30. Vychádzajúc tak zo spoločenských a ekonomických podmienok Slovenskej republiky a vzhľadom na rozhodnutia súdov Slovenskej republiky odvolací súd má zato, že podobne ako sa ustálila súdna prax v Českej republike (pri porovnaní úrovne odškodnenia v iných európskych štátoch - signatárov Dohovoru - za deň obmedzenia osobnej slobody, napr. v Rakúsku je rozpätie sadzby za deň obmedzenia osobnej slobody 20 eur až 50 eur, v Taliansku 235,83 eura, vo Fínsku 100 eur, v Holandsku 80 eur až 105 eur; rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 2357/2010), je dôvodné vo všeobecnosti ustáliť výšku náhrady nemajetkovej ujmy za 1 deň výkonu väzby v rozsahu od 20 do 60 eur. Takáto výška korešponduje so závermi citovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR či Ústavného súdu SR. Vychádzajúc z uvedeného všeobecného rozpätia bolo potom potrebné postupovať pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v predmetnom spore; ísť nad uvedené rozpätie by bolo možné len v prípade preukázania mimoriadnych skutočností týkajúcich sa povahy trestnej veci, samotného výkonu väzby či dopadov tohto výkonu na žalobkyňu. Ako odvolací súd už skôr uviedol, výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy bola súdom prvej inštancie zdôvodnená poukazom na zdravotný stav žalobkyne počas a po prepustení z výkonu väzby, jej nezamestnanosťou a neschopnosťou nájsť si zamestnanie, rozpadom jej rodiny a poukazom na opakovanú mediálnu publikáciu trestnej veci a na negatívne reakcie známych.

31. Žalobkyňa vo výpovedi uviedla, že počas výkonu väzby i neskôr mala depresie, zle to psychicky znášala; vo väzbe schudla 10 kíl. Po návrate z výkonu väzby sa liečila u obvodnej lekárky, psychológa ani psychiatra nenavštevovala. Na upokojenie brala asi pol roka antidepresíva; neskôr podľa potreby. Situácia sa odrazila i na rodine. Manžel to zle znášal, veľmi schudol; syn študoval na vysokej škole, prvý týždeň nechodil vôbec von; dcéra pracovala ako asistentka poslanca NR SR, potrebovala bezúhonnosť celej rodiny ale nakoniec tam ostala do konca volebného obdobia. Svedok L. V., manžel žalobkyne, vo výpovedi uviedol, že žalobkyňa bola po návrate z väzby zničená, trpí nespavosťou, od tej doby to ide dolu vodou, uvažoval i o rozvode manželstva. Svedkyňa R. L., dcéra žalobkyne, vo výpovedi uviedla, že po návrate z väzby sa žalobkyni nepodarilo začleniť sa do spoločnosti, zmenila sa, je viac nervózna; podľa svedkyne sa stratila celková pohoda medzi rodičmi. Svedok A. J. V., syn žalobkyne, vo výpovedi uviedol, že žalobkyňa je po návrate z väzby citlivejšia, časté sú výbuchy a hádky; podľa svedka sa to všetko odrazilo i na manželstve rodičov, sú častejšie hádky.

32. Súd prvej inštancie mal síce preukázaný rozpad rodiny žalobkyne, avšak tento svoj záver neodôvodnil. Výsluchom žalobkyne a členov jej rodiny (iné výsluchy vykonané neboli) však takéto skutočnosť preukázaná nebola. Súdom prvej inštancie konštatovanú hlbokú krízu v manželstve nemožno vyvodiť zo všeobecného tvrdenia manžela žalobkyne, že uvažoval nad rozvodom. Nie je totiž zrejmé, kedy nad rozvodom uvažoval, ani z akých konkrétnych dôvodov to bolo. Uvedené je potrebné vnímať aj v časových súvislostiach, keď žalobkyňa vykonala väzbu v roku 2003, jej manžel vypovedal na pojednávaní dňa 1.2.2011 a do vydania napadnutého rozsudku zo strany žalobkyne nebolo ani len tvrdené, žeby návrh na rozvod podaný bol, resp. žeby s manželom prestala žiť v spoločnej domácnosti. Rovnako záver súdu prvej inštancie o odcudzení oboch detí nevyplýva z daných výpovedí. Skutočnosť, že odišli z domu rodičov študovať a žiť do L., nemožno bez ďalšieho vyhodnotiť ako dôsledok väzby žalobkyne. Pokiaľ problémy so zamestnaním v mieste bydliska mala žalobkyňa aj s manželom, je len prirodzené, že ich deti si našli pracovné uplatnenie mimo bydliska rodičov (existenciu ne/možnosti predchádzajúceho vysokoškolského štúdia detí v meste Š. či v jeho blízkom okolí zrejme netreba odôvodňovať).

33. Súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy argumentoval o.i. zdravotným stavom žalobkyne. Konštatoval, že žalobkyňa bola po prepustení z väzby vo veľmi zlom zdravotnom ale najmä psychickom stave. Celé roky bola a je stále podráždená, nervózna a v strese. Nemôže spať, je psychicky labilná, nestála, výbušná, má výkyvy nálad, stratila zmysel života. Dôsledkom

väzby je podľa súdu prvej inštancie vážny psychický stav žalobkyne, ktorá trpí zmiešanou úzkostnou a depresívnou poruchou; táto má počiatok vzniku vo vzatí do väzby a jej výkonu, čo žalobkyňa preukazovala potvrdeniami psychiatra H.. K. Y. zo dňa 1.8.2012, 26.2.2014 a 1.3.2017.

34. H.. Y. v náleze zo dňa 1.8.2012 uviedol, že žalobkyňa je liečená pre zmiešanú úzkostnú a depresívnu poruchu od roku 2011. V náleze zo dňa 26.2.2014 konštatuje pretrvávajúce úzkostne depresívne stavy; žalobkyňa znepokojuje nedoriešený súd. V náleze zo dňa 1.3.2017 je uvedené, že žalobkyňa sa chystá na pojednávanie.

35. Z uvedených nálezov je správny záver o zmiešanej úzkostnej a depresívnej poruche žalobkyne. Nie je však zrejmé, ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že táto diagnóza má u žalobkyne počiatok vo výkone väzby. Opätovne nemožno opomenúť časové súvislosti, keď žalobkyňa vykonala väzbu v roku 2003 a psychiatra začala navštevovať v roku 2011 (t.j. v čase vydania prvého rozsudku súdu prvej inštancie). V založených lekárskych nálezoch nie je žiadna zmienka o vykonanej väzbe, ale len o pojednávaní a nedoriešenom súde (zrejme predmetné konanie). Nemožno preto dospieť na ich základe bez ďalšieho k takému záveru ako súd prvej inštancie. Tento o.i. opomenul uviesť závery zo založenej lekárskej správy H.. V. D.F. zo dňa 14.3.2008, podľa ktorej lekárka prevzala žalobkyňu do starostlivosti od 29.9.2003 s tým, že jej zdravotný stav a váhový útok vyžadoval lekársky zásah s tým, že žalobkyňa bola vyšetrená a bol naordinovaný terapeutický postup, ktorý jej pomaly a pozvoľna dokázal postupný návrat do každodenného života. Rovnako opomenul potvrdenie uvedenej lekárky zo dňa 28.7.2010, podľa ktorého žalobkyňa bola v dobe od 29.9.2003 do 15.12.2003 v liečbe pre dg. anxiózne - depresívne syndrómy. Žalobkyňa teda preukázala bezprostrednú liečbu uvedenej diagnózy po výkone väzby, ktorá trvala dva a pol mesiaca. Táto však viedla k návratu do každodenného života. Odvolací súd dodáva, že bez ďalšieho ani tieto potvrdenia nepreukazujú príčinnú súvislosť s výkonom väzby, keď v danom čase ešte prebiehalo trestné stíhanie žalobkyne a už bola prepustená zo služobného pomeru. Žalobkyňa však nepreukázala žiadnu liečbu od konca roku 2003 do roku 2011; nemožno mať potom za preukázaný taký jej veľmi zlý zdravotný a najmä psychický stav, ako uviedol súd prvej inštancie.

36. Odvolací súd poukazuje na vnútorný rozpor záverov súdu prvej inštancie, ktorý pri odôvodnení zamietnutia žaloby v časti náhrady ušlého zisku uviedol, že dôvodom prepustenia žalobkyne zo služobného pomeru nebolo trestné stíhanie (rovnako ním nebolo ani vzatie do väzby či jej výkon); mal za to, že žalobkyňa nepreukázala, že sa nemohla zamestnať a že bola podnikateľsky neúspešná z dôvodu rozhodnutia o väzbe. Pri odôvodňovaní výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu však naopak nezamestnanosťou žalobkyne, jej neschopnosťou nájsť si zamestnanie a neúspešným podnikaním argumentoval, avšak bez zdôvodnenia príčinnej súvislosti s výkonom väzby. Pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval opakovanú celoslovenskú medializáciu trestnej veci a v tejto súvislosti negatívne a hanlivé reakcie okolia žalobkyne, nie je zrejmé, ako uvedené závery premietol do priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu. Dôvodnou je však námietka žalovanej, že za prípadné zásahy do osobnostných práv žalobkyne zo strany médií či tretích osôb zodpovednou nie je.

37. Pri dĺžke trvania výkonu väzby u žalobkyne 87 dní, zohľadnení povahy trestnej veci a väzby (trestné stíhanie príslušníka Policajného zboru SR pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody spolupáchateľstvom a trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, ktoré bolo následne zastavené z dôvodu, že žalobkyňa skutok nespáchala; k obmedzeniu osobnej slobody došlo u žalobkyne ako príslušníka Policajného zboru SR), nespochybniteľných dopadov výkonu väzby do osobnostnej sféry žalobkyne (keď neexistujú žiadne racionálne dôvody, pre ktoré by bolo možné spochybňovať výpoveď žalobkyne o zlom psychickom znášaní výkonu väzby) náhrada nemajetkovej ujmy v súvislosti s výkonom väzby zodpovedá všeobecnej predstave o spravodlivosti a slušnosti. Skutočnosť, že takáto väzba pri následnom zastavení trestného stíhania z dôvodu nespáchania skutku je nielen mimoriadne vážnym zásahom do práva na osobnú slobodu jednotlivca, ale že vážne zasahuje do jeho súkromného, rodinného, pracovného, sociálneho a osobného života, do jeho občianskej cti a dobrej povesti, je nespochybniteľná a nie je potrebné ju ako takú preukazovať, nakoľko samotné držanie vo väzbe má negatívne dopady na slobodu pohybu, právo na súkromie a znemožňuje právo na rodinný život, pričom samotný výkon väzby spôsobuje ujmu na základných právach, slobodách a dôstojnosti dotknutej osoby, spôsobuje útrapy, stres, neistotu, úzkostné stavy a pod. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy preto odvolací súd, hodnotiac všetky uvedené skutočnosti, dospel k záveru, že za 1 deň výkonu väzby v prípade žalobkyne je dôvodné priznať náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50 eur, t.j. za

87 dní náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 4.350 eur. Skutočnosti preukazované žalobkyňou neboli takého charakteru či rozsahu, resp. nemali povahu takých individuálnych následkov, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo vyššej sume. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy (50 eur za jeden deň väzby) je porovnateľná s náhradou nemajetkovej ujmy priznanej väčšine ostatných poškodených príslušníkov Policajného zboru SR, voči ktorým bolo začaté trestné stíhanie spolu so žalobkyňou. V obdobných konaniach vedených na Krajskom súde v Bratislave (kde žalobcami boli osoby trestne stíhané spolu so žalobkyňou) boli priznané nasledovné náhrady nemajetkovej ujmy za výkon väzby:

- v konaní sp. zn. 4Co/35/2017 za 87 dní väzby 5.000 eur (57,47 eura/deň);
- v konaní sp. zn. 5Co/210/2017 za 79 dní väzby 1.580 eur (20 eur/deň);
- v konaní sp. zn. 5Co/35/2019 za 78 dní väzby 1.560 eur (20 eur/deň);
- v konaní sp. zn. 11Co/4/2012 za 87 dní väzby 4.350 eur (50 eur/deň);
- v konaní sp. zn. 7Co/465/2015 za 87 dní väzby 5.000 eur (57,47 eura/deň);
- v konaní sp. zn. 5Co/255/2018 za 87 dní väzby 4.350 eur (50 eur/deň);
- v konaní sp. zn. 9Co/339/2014 za 87 dní väzby 4.350 eur (50 eur/deň);
- v konaní sp. zn. 9Co/172/2018 za 76 dní väzby 3.800 eur (50 eur/deň).

38. Žalovaná poukázala na konanie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/295/2011, v ktorom mala byť žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za výkon väzby 66.387,84 eura, avšak v tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že podľa rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/295/2011, zo dňa 22.2.2012, bola výška náhrady nemajetkovej ujmy určená s poukazom na to, že neboli dané dôvody väzby a že trestné stíhanie trvalo od 1.7.2003 do 18.1.2008 (4 roky a 6 mesiacov), t.j. išlo o dlhotrvajúci zásah do osobnostných práv žalobcu. V prípade, že by uvedená náhrada nemajetkovej ujmy bola priznaná len za výkon väzby, išlo by o ojedinelé rozhodnutie, ktoré by bolo vo výraznom rozpore s inými rozhodnutiami jednak v obdobných sporoch na Krajskom súde v Bratislave (kde žalobcami boli osoby trestne stíhané spolu so žalobkyňou) a jednak vo všeobecnosti s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a Európskeho súdu pre ľudské práva.

39. Odvolací súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zaväzujúcej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 4.350 eur v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil a v napadnutej zvyšnej zaväzujúcej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 35.650 eur rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

40. Pokiaľ žalovaná žiadala určiť na plnenie 30-dňovú paričnú lehotu, odôvodňujúc svoj návrh administratívno-časovou náročnosťou úhrady danou oneskorením pri zisťovaní a vyznačovaní právoplatnosti súdnych rozhodnutí, potrebou schvaľovacieho procesu úhrady za účelom vykonania základnej finančnej kontroly a časovým obdobím potrebným na samotnú realizáciu úhrady, odvolací súd jeho žiadosti nevyhovel. Podľa § 232 ods. 3 CSP je lehota na plnenie tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd síce môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu, avšak dôvody uvedené žalovanou nevyhodnotil za odôvodňujúce zmenu paričnej lehoty určenej súdom prvej inštancie správne podľa § 232 ods. 3 CSP. Všeobecný poukaz žalovanej na vlastné oneskorenie pri zisťovaní a vyznačovaní právoplatnosti súdnych rozhodnutí a z toho vyplývajúcu časovú náročnosť úhrady nepovažoval odvolací súd za odôvodnený prípad pre určenie dlhšej lehoty na plnenie.

41. O náhrade trov (prvoinštančného a odvolacieho) konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, 2 v spojení s § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa sa svojou žalobou domáhala zaplatenia istiny vo výške 197.896,37 eura (náhrada za stratu na zárobku 31.015,87 eura, náhrada trov právneho zastúpenia 910,91 eura a náhrada nemajetkovej ujmy 165.969,59 eura), pričom úspech dosiahla celkovo v časti 5.260,91 eura (910,91 eura + 4.350 eur) a žalovaná dosiahla úspech v časti zamietnutia zvyšku žaloby t.j. v časti 192.635,46 eura. V danom prípade potom pomer úspechu a neúspechu žalovanej predstavuje 94,68% (úspech 97,34% - neúspech 2,66%). Žalovanej by teda vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 94,68%. Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu, ak strana, ktorá na základe procesných ustanovení má nárok na náhradu trov konania, o náhradu trov zjavne neprejavila záujem a podľa obsahu spisu jej v konaní ani žiadne trovy nevznikli. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona. Ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v súlade s čl.

17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonomiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov konania nepriznáva (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 14/2018). Vzhľadom na uvedené, keďže z obsahu spisu vyplýva, že žalovanej v konaní trovy nevznikli, rozhodol odvolací súd tak, že žalovaná nemá voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania a preto už o výške náhrady týchto trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP nebude potrebné rozhodnúť súdom prvej inštancie.

42. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).